

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 241/03-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2004 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Jána Auxta a Juraja Horvátha prerokoval prijatú sťažnosť ARECO, s. r. o., Hradská 85, Bratislava, zastúpenej advokátkou JUDr. E. K., B., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 32/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo ARECO, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 32/02 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 32/02 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietahov.

3. ARECO, s. r. o., p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 Sk (slovom Desaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany je p o v i n n ý uhradiť ARECO, s. r. o., trovy konania vo výške 8 796 Sk (slovom Osemtisíc sedemstodevät' desiatšesť slovenských korún) do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jej právnej zástupkyne JUDr. E. K., B.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. novembra 2003 doručená s'ťažnosť ARECO, s. r. o. (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 32/02.

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 241/03-9 zo 17. decembra 2003 prijal s'ťažnosť s'ťažovateľky podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení z 5. februára 2003 k priebehu konania uviedla: „*Vec 11 Cb 32/02 – navrhovateľ Areco, s.r.o, Hradská 85, Bratislava, proti odporcovi DAEWOO MOTOR SLOVAKIA, s. r. o., Piešťany, o zaplatenie sumy 209. 665, 80 Sk s prísl., napadla na Okresný súd Piešťany dňa 6. 5. 2002 a podľa rozvrhu práce bola vec pridelená do oddelenia 8 Rob pod sp. zn. 8 Rob 177/02. Dňa 30. 5. 2002 po zaplatení súdneho poplatku bol vydaný platobný rozkaz, ktorý bol dňa 4. 6. 2002 doručený*

odporcovi. Odporca dňa 14. 6. 2002 podal proti platobnému rozkazu odpor a dňa 21. 6. 2002 bola vec prevedená do registra „Cb“ a pridelená Mgr. F. B.“

Ďalej poukazuje na to, že okresný súd nie je personálne obsadený tak, aby nedochádzalo k priet'ahom v konaní, aj keď sa situácia v súčasnosti čiastočne stabilizuje po nástupe dvoch sudcov.

V závere predsedníčka okresného súdu konštatuje, že v konaní došlo k priet'ahom od 22. mája 2002 do 27. marca 2003 nekonaním sudcu, tieto však boli spôsobené vyššie uvedenými objektívnymi príčinami.

Z obsahu s'ťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu sp. zn. 11 Cb 32/02 ústavný súd zistil tento stav vecí:

S'ťažovateľka doručila 6. mája 2002 okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie 209 665, 80 Sk s príslušenstvom, ktorý bol vedený pod sp. zn. 8 Rob 177/02. Dňa 7. mája 2002 okresný súd vyzval s'ťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku. Súdny poplatok bol zaplatený 21. mája 2002. Okresný súd 30. mája 2002 vydal platobný rozkaz, 14. júna 2002 podal proti platobnému rozkazu DAEWOO MOTOR SLOVAKIA, s. r. o. (ďalej len „odporca“), odpor spolu s protinávrhom. Dňa 25. júna 2002 okresný súd vyrubil súdny poplatok za podaný odpor. Dňa 11. júla 2002 bol súdny poplatok z podaného odporu zaplatený.

Dňa 27. marca 2003 okresný súd vyzval odporcu, aby upresnil protinávrh a 28. apríla 2003 odporca doplnil svoje podanie. Dňa 21. mája 2003 okresný súd vyzval odporcu na doplatenie súdneho poplatku, 29. mája 2003 odporca doplatil súdny poplatok, 23. septembra 2003 okresný súd zaslal protinávrh na vyjadrenie s'ťažovateľke. Právna zástupkyňa s'ťažovateľky prevzala výzvu 4. novembra 2003 a 5. decembra 2003 doručila okresnému súdu vyjadrenie. Dňa 8. decembra 2003 okresný súd doručil vyjadrenie s'ťažovateľky na vyjadrenie odporcovi. Dňa 8. januára 2004 odporca doručil vyjadrenie okresnému súdu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 11 Cb 32/02 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa podanou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia jej základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (napr. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 15/03 a II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, pričom tento účel možno dosiahnuť zásadne právoplatným rozhodnutím. K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 3/00, II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02 a IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3).

Ústavný súd pri vyhodnotení doterajšieho konania okresného súdu podľa troch označených základných kritérií dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania, v ktorom sťažovateľka namieta zbytočné prierahy, je návrh na zaplatenie 209 665, 80 Sk s príslušenstvom. Ústavný súd konštatuje, že predmetná vec zo skutkového ani z právneho hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej náročnosti a právnej zložitosti. Postup okresného súdu v tomto spore je upravený v Obchodnom zákonníku a je stabilizovaný v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov. Napokon ani okresný súd vo svojom vyjadrení nenamietal skutkovú a právnu zložitosť danej veci. Okresný súd do dňa predloženia spisu ústavnému súdu vo veci nevykonal ani jedno relevantné pojednávanie, ani žiadny dôkazný prostriedok, teda k hodnoteniu skutkovej a právnej zložitosti veci vôbec nepristúpil.

2. Z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľka ako účastníčka súdneho konania pred okresným súdom neprispela k predĺženiu doterajšej doby konania. Je však pravdou, že sťažovateľka pri podaní návrhu na začatie konania nezaplatila súdny poplatok, to ale nemalo zásadný vplyv na dĺžku tohto konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky, bol postup okresného súdu.

Prvoradou povinnosťou súdu a sudcu je organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť je konkretizovaná najmä v § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná a ďalej v § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd zistil, že k zbytočným prierahom došlo najmä nečinnosťou okresného súdu bez akejkoľvek zákonnej prekážky v období od 14. júna 2002, keď okresnému súdu odporca doručil odpor proti platobnému rozkazu a protinávrh, do 27. marca 2003, keď

vyzval odporcu, aby upresnil protinávrh (nečinnosť viac ako 9 mesiacov), v období od 28. apríla 2003, keď odporca upresnil protinávrh, do 23. septembra 2003, keď okresný súd doručoval vyjadrenie odporcu sťažovateľke (nečinnosť takmer 5 mesiacov). Okrem toho úkon okresného súdu z 8. decembra 2003, ktorým vyzval odporcu, aby sa vyjadril k vyjadreniu sťažovateľky bez toho, aby nariadil pojednávanie, ústavný súd hodnotí ako úkon neefektívny, ktorý neprispel k rýchlemu a účinnému odstráneniu stavu právnej neistoty účastníkov konania.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu vecí a v tejto súvislosti neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prietahov, preto obranu okresného súdu spočívajúcu vo veľkom počte nevybavených vecí a nedostatočnom personálnom obsadení, v dôsledku čoho nie je možné vo všetkých veciach konať plynulo a bez zbytočných prietahov, v tomto smere neakceptoval.

Vychádzajúc z týchto skutkových poznatkov a právneho hodnotenia ústavný súd uzavrel, že vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 11 Cb 32/02 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

V zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza účastník domáhajúci sa rozhodnutia súdu v jeho veci, aj keď o to sťažovateľka nežiadala.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka požadovala za porušenie jej označeného základného práva finančné zadost'učinenie vo výške 45 000 Sk z dôvodu pretrvávajúcej právnej neistoty spôsobenej nečinnosťou okresného súdu.

V dôsledku toho (aj vzhľadom na dobu zistených zbytočných prietáhov a neefektívnu činnosť okresného súdu) považoval preto ústavný súd za potrebné rozhodnúť i o náhrade nemajetkovej ujmy, ktorá sťažovateľke vznikla, a to priznaním primeraného finančného zadost'učinenia. Pri jeho priznaní ústavný súd vychádzal z dôvodov uvádzaných sťažovateľkou, z princípov spravodlivosti a z potreby zavŕšenia ochrany základných práv sťažovateľky.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd priznal sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 Sk (slovom Desaťtisíc slovenských korún), ktoré je okresný súd povinný uhradiť v súlade s výrokom tohto nálezu.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde a § 151 ods. 1 OSP ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Ústavný súd priznal podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažovateľke sumu 8 796 Sk z dôvodu jej vzniknutých trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti), pričom náhradu za jeden úkon právnej služby priznal vo výške 4 270 Sk (základom pre výpočet výšky náhrady za úkon právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk). Ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľky aj náhradu režijného paušálu za každý úkon po 128 Sk [§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb].

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2004